

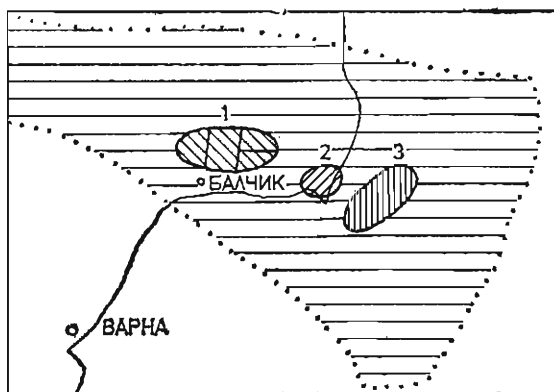
## Названия и подялба на площите, обект на изследване в Добруджанския въглищен басейн

Здравко Николов

Научноизследователски институт по полезни изкопаеми, 1505 София

След откриването на новата хорстова структура в акваторията на Черноморския шелф, в която са съхранени карбонските въгленосни седименти, идентични с тези от сушата и при наличието на подобни при н. Калиакра, изведъж назоваването на проучваната площ между Балчик и Каварна като „Добруджански въглищен басейн“ се оказа неправилно. Възникна остро необходимостта да се приведат в съответната йерархическа подчиненост отделните площи, тъй като не всичко установено в някоя от тях важи за целия басейн.

*Добруджански въглищен басейн.* Той обхваща пространството от с. Гурково на запад, през н. Калиакра до континенталния склон на шелфа. На север и на юг генетическите граници е все още трудно даже да се прогнозира. Въпреки това при най-скромни изчисления, площта на басейна е над 1500 km<sup>2</sup>. Тя е разкъсана от по-късните тектонски движения и има области с напълно развити въгленосни седименти, други са на дълбочина над 4000 m, а трети са се оказали на достъпни за проучване дълбочини от 1200—1600 m.



Фиг. 1. Схема за генетическите граници на Добруджанския въглищен басейн и разположението на находищата

1 — Добруджанско находище, 2 — Калиакренско находище, 3 — Наневско находище

Това налага вече, когато се говори или пише за стратиграфията, литологията, въгленосността или геоложкия строеж, да се указва точно за отделна площ ли се отнася или за целия басейн. Като се изхожда от схемата: басейн → находище → участък, трябва да се приемат следните обекти в съответната йерархическа съподчиненост:

*Находища.* Досега в площта на басейна са разкрити чрез различни сондажи на три места въгленосни карбонски седименти. Първото е в района между градовете Балчик и Каварна, второто е при нос Калиакра и третото е в акваторията на шелфа.

Първото находище досега се идентифицираше с целия басейн, тъй като то дълго време бе-

ше единственото, където се проучваха въгленосните карбонски седименти. При наличието вече и на други, това повече не може да се прави и на него трябва да се даде по-ниска рангова единица — находище, което трябва да се съпровожда и от подходящ географски епоним. Тук трябва да се отчете фактът, че то под названието „Добруджанско“ находище или басейн е отбелязано в много държавни и ведомствени документи, които определят задачите и етапите на съответните организации за подготовка на усвояването му. Ето защо, като се има предвид това обстоятелство, се счита, че на първото находище в рамките на басейна не може да се даде друго название освен „Добруджанско“, макар това да е неправилно, тъй като в една йерархическа система се оказват две рангови единици, съподчинени една на друга с един и същ географски епоним. За съжаление пропуснат е моментът, когато това е било възможно, без да се нарушават принципите при изграждане на йерархическите системи.

За второто находище има много оскъдни данни. То се намира при н. Калиакра на дълбочина над 4000 m, което ограничава възможностите да се установи дебелината и въглеността му. Това находище се предлага да се нарича „Калиакренско“.

Третото находище е в акваторията на Черноморския шелф източно от н. Калиакра на дълбочина около 1680 m, с мезоканнозойска покривка и разрез на карбона, идентични с това на сушата. То вероятно има също хорстова структура както и Добруджанското находище. Това находище се предлага да се нарича „Наевско“ на името на сондажа, който го е открил.

Като се слиза към следващия по-нисък ранг в йерархичната система, стигаме до „участък“. За Добруджанското находище на настоящия етап на изученост могат да се отделят 4 участъка. Те имат известна засебеност, породена било от неравномерната им степен на изученост, било поради различия в стратиграфския им обем на запазените въгленосни седименти. Тази относителна самостоятелност е дала отражение и върху проектите за етапното усвояване на цялото находище. На тези четири участъка все още може да се дадат названия, без да се нарушават принципите при създаване на йерархическите системи с географските епоними.

Най-западната част се предлага да се именува „участък Гурково“ на името на с. Гурково, което попада в обсега на отделената площ. На север, запад и юг за граница на площта са

границите на находището. На изток границата е Полянския разсед. Площта е изучена достатъчно в регионален аспект, но това е крайно недостатъчно за практическото усвояване на енергийните ресурси. Вътрешният строеж е изяснен само идейно.

Площта в централната част се прелага да се нарича „участък Македонка“ на името на едноименното село, което се намира в неговия обхват. Той е най-добре изучен засега и може да се каже, че е направено всичко възможно, за да се постигне максимална достоверност в предложената тектонска схема. Границите от север и от юг са граници на находището, а на запад и изток са съответно Полянският и Вранинският разсед.

В североизточната част се намира площ, в която е съхранена само Могилищенската свита от разреза на карбона. Степента на нейната изученост е недостатъчна за изясняване на детайлния строеж, но е достатъчна за характеризиране на въглеността. За тази площ се предлага названието „участък Вранино“ на името на едноименното село. Това название вече е утвърдено и от практиката. Северната и източната граница са граници на находището, западната е Вранинският разсед, а южната е условна и минава южно от с. Вранино.

В югоизточната част на находището се намира площ, проучена с много рядка сондажна мрежа. Там се намира и сондажът — откривател на находището — Р-50 Раковски. Тук също е установена само Могилищенската свита. В площта на този участък е предвидено развитие на самостоятелен рудник в един от крайните етапи от усвояване на басейна. Предлага се да се нарича „участък Могилище“. Южната и източната граница са граници на находището, западната е Вранинският разсед, а северната е условна.

Предложената схема е отворена и с намирането на нови находища или участъци няма да възникнат номенклатурни затруднения. Възможно е да възникнат възражения, че почти всички географски епоними са използвани в литорстратиграфската номенклатура. Но тъй като предложената схема е във вън от номенклатурните йерархичните системи на геологическите науки, то нейното използване няма да предизвика затруднения, защото в случая се касае за създаване на система за йерархична подчиненост на обекти, които възникват в различно време в зависимост от геологопроучвателната дейност.